

מבקר המדינה, ד"ר יצחק נבנצאל (משמאל)

חשף מחדלים במערכת הביטחון ובצה"ל

ועודר עליו חמת הרמטכ"ל ושר הביטחון

ארבעים מחייביו צה"ל חטפו את הרמטכ"ל הראשון במלחמת יום הכיפורים שעות רבות לפני שהגיעו לשדות הקרב. עוד קודם שהבינו בדיוק מה מתרחש. וכי הם נמצאים בעיצומה של מלחמה טורטלית; עוד לפני ששמעו שריקת כדור או פגז, הסתבר לאלפים מחיילי המילואים של צה"ל שהועקו אל נקודות הכינוס של יחידותיהם — כי אין להם במה להילחם. פשוטו כמשמעו.

רק חודשים רבים אחרי המלחמה ניתן היה לגלות, כי במלחמת יום הכיפורים לא היה צה"ל מסוגל לספק אפילו נשק אישי לכל המגויסים. במחסני צה"ל חסרו פריטים רבים של נשק ותחמושת, שבלעדיהם לא ניתן לנהל מלחמה. אולם המחסור בנשק ובציוד לא היה גורא כל-כך. גרוע הרבה יותר היה הגלוי שגילו חיילי המילואים שמיהרו אל מחסני החיילים רום של יחידותיהם, כי הציוד שהיה קיים במחסנים לא היה — במקרים רבים — תקין וראוי לשימוש.

טנקים של הקו הראשון, שהוחזקו במחסני החיילים ואמורים היו להיות מוכנים שם להפעלה מיידית וליציאה מהירה לקווי החזית, נתגלו כפגומים וכבלתי-שירים. בעוד שבחזיתות הצפון והדרום היתה בימים הראשונים של המלחמה חשיבות לכל טנק בודד שהגיע, נתקעו עשרות ומאות טנקים — וכלי-רכב קרי

פעולה, ואי-אפשר לצאת עימו למלחמה. מימצאי ביקורת משרד מבקר המדינה שנערכו במחסני החיילים של צה"ל בחודש שים שקדמו למלחמה, פורסמו ברבים רק לאחר. גם אז התייחסו מימצאי הביקורת רק ליחידות בודדות, שנבדקו כמידגם מייצג של כלל היחידות בצה"ל. אולם כימט עט כל הייל-מילואים שקרא את הממצאים אחרי המלחמה יכול היה להעיד, כי הוא נתקל בניסיון דומה גם ביחידתו שלו, ב-צורה זו או אחרת.

התמונה שהצטיירה מאותו חלק של דו"ח המבקר על צה"ל, שניתן לפירסום, היתה מועזת למדי. הסתבר אז כי רכבי-קרב המיועד ללחימה אוסון במחסני החיילים כשרק מחציתו עוברת בדיקות-כשירות כ"נדרש. יתר-על-כן: גם רכב שתוקן ושוקם אחרי שנמצאו בו ליקויים, התקלקל תוך זמן קצר שוב, בשל טיפול רשלני בלתי-אחראי ושלא בהתאם להוראות.

פירושה של תמונה זו היה, שלאחוז ניכר של חיילי-המילואים של צה"ל לא היה במה לצאת למלחמה.

מימצאי מבקר המדינה שפורסמו בחודש מאי 1974, חיללו או סערה במדינה. השאלה היסודית שריחפה אז בכל הוויכוחים שניטשו בציבור היתה: האם אין מבקר המדינה עצמו נושא בחלק מן

מתי צבא ייד

חמת יום הכיפורים הוא חדל להתייחס אל צה"ל בכפפות של משי לטשטש ולהסתר את הליקויים שנתגלו בביקורת ש'נערכו ביחידותיו. דו"ח המבקר האחרון, שהערסם בשבוע שעבר, הכיל גילויים חמורים מאד מבחינתו של צה"ל ומבחינת מערכת הביטחון כולה. לא עצם טיבם של הליקויים הוא שהיה חמור, וגם לא מימדיהם — אלא העובדה, שלמרות הטענות החוזרות ונשנות של כל האחרים למערי-כת הביטחון, כי למדו את הלקח של מלחמת יום הכיפורים וכי מה שאירע באוקטובר 1973 לא יחזור עוד לעולם — למרות כל הנאומים וההבטחות החגיגיות, בעצם שום דבר עדיין לא השתנה.

ביים אחרים, מבלי שניתן יהיה כלל להת-ניעם. בטנקים אחרים, שהותעו חסרו אביי זרים חיוניים לניהול קרבות-אש, למפקדי הטנקים לא היו תמיד מישקפות-שדה, שבלעדיהן לא יכלו לצפות בשדה-הקרב. חסרו גם אמצעים לתיאום כוונות-התותחנים, כך שניתן יהיה גם לפגוע במטרות שאליהן יורים.

התקלות שאירעו במחסני החיילים עיכבו את יציאתן של חלק מיחידות המילואים בשעות רבות — שעות שהיו גורליות בשלבים הראשונים של הלחימה.

כי זה החם בכתיבת הפתעה ימשום כך כה גדול היה ההלם. כאשר התברר, בתום המלחמה, ממדי המחדל בתחום זה, היתה ההפתעה נחלת הכלל. מפקדים בכירים בצה"ל היכו אז על חטא, טענו: "אילו רק ידענו זאת מראש, פני המלחמה היו נראים אחרת." פחות מהצי-שנה אחרי המלחמה הסתבר כי מצבם הקטסטרופאלי של מחסני החיילים לא היה בבחינת טוד מוחלט. ב-

מבקר המדינה לא עשה השנה ב' ביקורת על צה"ל שום מעשה חריג ויוצא-דופן. הוא פשוט מילא את חובתו. שאלו היה ממלא אותה באותה צורה גם ערב יום הכיפורים, של שנת 1973 ייתכן והיה חוסך לחיילי צה"ל לפחות חלק מה-הפתעות שהיו מנת-חלקם באותה מלחמה. חוליות משרד מבקר המדינה ערכו, כמו

למה תפאור?

בכל שנה, ביקורת ביחידות שנבחרו ב' דרך מקרה בלבד. ייתכן שמה שהחמיר את מימצאי הביקורת ואת ההדים שעוררו היא העובדה שהפעם — בשנת 1976 — פשטו חוליות מבקר המדינה על יחידות הנחשבות כנבחרות בצה"ל: שתי חטיבות רגלים מובחרות, יחידת בית-ספר לשיריון וכן על בסיסי חיל-האוויר. מה שהתגלה בביקורת אלה היה רחוק מהתמונה הוורודה בה מנסים לצייר את צה"ל מאז מלחמת יום הכיפורים.

הופיעו בדו"ח המבקר גם בשנים הבאות והם נמסרו, לטענת המבקר, לידיעת ועדת הכספים של הכנסת. מבקר המדינה נאלץ או להתגונן מול זעמו של הציבור, שהתייחס אל מוסד מבקר המדינה כאל אמצעי המחפה והמש' תיק תחת שיתרע ויועיק. נשמעו אז קרי לוח (ביניהם של עיתון זה) שתבעו את התפטרותו של הד"ר נבנצאל מתפקידו כ' מבקר המדינה בשל מחדלו זה. הד"ר נבנצאל למד את הלקח. מאז מיל'

האחריות למחדל, משום שידע על הלי-קויים במחסני החיילים של צה"ל אך הע' דיף לשותק. להגנתו טען אז נבנצאל, שישב אותה שעה גם כחבר בוועדת אגרנט שבדקה את האחראים למחדלי מלחמת יום הכיפורים, כי הליקויים החמורים במחסני החיילים של צה"ל לא התגלו לו רק בחודשים שקדמו למלחמה. הוא סיפר כי כבר לפני 12 שנים ציין בדו"חות שלו ליקויים בתת-זוקה של הרק"ם בצה"ל. מימצאים דומים

מוסד אחד לא היו ספקות לגבי המצב הא-מיתי השורר במחסני החיילים. היה זה משרד מבקר המדינה, שעל סמך נתונים שצבר בביקורת שנערכה במשך שנים אחר-דו, הצטיירה אצלו תמונה ברורה ומדוי-ייקת על הנעשה ביר"מים — יחידות רכב' המילואים. למבקר המדינה, הד"ר יצחק אגרנט נבנצאל, היה ידוע, עוד חודשים רבים לפני שפרצה המלחמה, כי חלק ניכר (הרכב הקרבי המשוריין) הנמצא ב' של צה"ל אינו ראוי ל-